

Česká školní inspekce

Liberecký inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

**Waldorfská mateřská škola Turnov, Hruborohozecká 323,
okr. Semily**

Adresa: Hruborohozecká 323, 511 01 Turnov

Identifikátor školy: 600 098 648

Termín konání inspekce: 3. – 5. listopad 2003

Čj.:	H5-1001/04-1075
Signatura:	kh5ax109

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- ❖ personálních podmínek výchovně-vzdělávací práce vzhledem k realizovaným vzdělávacím programům
- ❖ materiálně-technických podmínek výchovně-vzdělávací práce vzhledem k realizovaným vzdělávacím programům
- ❖ průběhu a výsledků výchovně-vzdělávací práce v mateřské škole

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Waldorfská mateřská škola (dále jen WMŠ) s kapacitou 50 dětí vznikla za podpory sdružení rodičů a se souhlasem zřizovatele, uděleným k 1. 1. 1997. Statut „waldorfská“, udělovaný Mezinárodním sdružením waldorfských mateřských škol ve Stuttgartu, získala k 13. 5. 1997. Od 1. 1. 2003 je městem Turnov, Dvořákova 533 zřízena jako příspěvková organizace s právní subjektivitou. K 1. 1. 2003 byla na základě konkurzního řízení jmenovaná nová ředitelka.

Škola má pavilónový charakter, část je využívána třemi třídami Základní školy Turnov, Skálova 600. Součástí je školní jídelna s kapacitou 150 jídel, zajišťuje stravování i pro základní školu. Ředitelkou povolena výjimka z počtu dětí na třídu (25 dětí) nepřesahuje kapacitu, uvedenou v zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení. V současné době je ve WMŠ zapsáno celkem 44 dětí. Z toho jedno dítě integrované a tři mají odloženou školní docházku. V tomto školním roce je provoz obou tříd celodenní, pedagogický sbor byl rozšířen ze tří na čtyři učitelky.

Výchovně-vzdělávací program je zpracován pro zdejší WMŠ a vychází ze zásad waldorfské pedagogiky. S programem je veřejnost obeznámena a rodiče školu volí právě pro alternativní způsob výchovy.

Provoz zařízení je stanoven od 6:30 do 16:00 hodin.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

U dětí pracují čtyři pedagogické pracovnice se středoškolským vzděláním a pedagogickou praxí (2, 12, 20 a 32let), jedna na poloviční a tři na plný pracovní úvazek. Při zvyšujícím se počtu dětí (v loňském školním roce 37, nyní již 44) je žádoucí souběžné působení dvou pedagogů v jedné třídě tak, aby bylo možné zajistit bezproblémovou organizaci náročných aktivit a bezpečnost dětí při všech činnostech, včetně pobytu venku. V jedné třídě působí třídní učitelka stabilně na dopolední směny a odpoledne druhá učitelka se sníženým pracovním úvazkem. Ve druhé třídě alternuje na ranní a odpolední směny učitelka a ředitelka. Souběžné působení pedagogů v obou třídách je minimální.

Tři pedagogické pracovnice mají středoškolské vzdělání (dvě z nich absolvovaly střední pedagogickou školu – vychovatelství, jedna předškolní pedagogiku). Jedna učitelka absolvovala vyšší odbornou školu sociální pedagogiky a nyní studuje na pedagogické fakultě. Vychovatelky a absolventka VOŠ nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti pro učitele mateřské školy, tento fakt však v žádném případě neovlivnil jejich kvalitní pedagogickou práci. Pro působení ve waldorfské mateřské škole získaly absolvováním

tříletého studia waldorfské pedagogiky dvě učitelky „Osvědčení“, třetí waldorfský seminář studuje. Nadále si všechny prohlubují své vzdělání samostudiem i účastí na vzdělávacích akcích, pořádaných pedagogickým centrem a účastní se profesních setkávání waldorfských mateřských škol České republiky. Ředitelka školy působila téměř deset let ve waldorfské základní škole v Semilech (jako vychovatelka ve školní družině a později jako třídní učitelka) a zná potřeby dětí, přicházejících do prvních tříd.

Organizace provozu WMS se řídí dohodnutými zásadami a pravidly a je stanovena v organizačním řádu školy. Kompetence pracovníků jsou stanoveny ve vnitřním řádu a podrobně zaznamenány v pracovních náplních učitelek. Ředitelka školy nastoupila do funkce k 1. 1. 2003 a postupně se s provozem a hlavními zásadami školy seznamovala. Nyní jsou vytvářeny nové vnitřní struktury, průběžně projednávány na kolegiu, které je ve waldorfských zařízeních hlavním poradním orgánem. Informování a spolupráce všech pedagogů je založena na důvěře, osobních kontaktech a předpokládá aktivní podíl každého člena pedagogické sboru. Organizační (materiální pomoc, organizování jarmarků), ale i pedagogické záležitosti jsou projednávány s rodiči, kteří jsou od r. 1990 organizováni ve Spolku přátel. Společné diskuse o výchovných metodách a způsobech vytvářejí dobré podmínky pro rozvoj dětí podle jejich předpokladů a v souladu s výchovou v rodině. V předcházejících letech prošla škola problémovým obdobím s napjatými vnitřními vztahy. Situace se již nyní zklidnila. Příjemná atmosféra se projevovala zřetelně i v postojích provozních zaměstnanců, kteří jsou s dětmi každodenně v kontaktu a jejich jednání má významný vliv na formování dětského povědomí o životě a životních postojích.

Systém vedení zaměstnanců, společně s hospitační činností ředitelka postupně vytváří. Velmi dobře spolupracuje se zástupkyní, která na WMS působí od jejího počátku. Všechny učitelky mají prostor pro sebevzdělávání, finanční náklady škola částečně hradí ze svého rozpočtu.

Na pravidelných konferencích dvakrát v měsíci jsou diskutovány pedagogické otázky, probíhají rozhovory o jednotlivých dětech a jsou konzultovány poznatky z individuálních vzdělávacích akcí. Učitelky jsou vedeny, a to je i v záměrech waldorfské pedagogiky, ke kritickému pohledu na úspěšnost svého působení.

Mateřská škola spolupracuje s PPP v Semilech.

Personální podmínky jsou velmi dobré.

Počet tří učitelek s plným a jedna s polovičním úvazkem, za současného počtu zapsaných dětí, pouze vyhovuje. Dosažená kvalifikace v oblasti waldorfské pedagogiky odpovídá zaměření školy. Jiný typ odborného vzdělání učitelek neměl vliv na kvalitu sledované pedagogické práce.

Systém vedení pracovníků je v současné době ve vývoji.

Hodnocení a sebehodnocení pracovníků je již vytvořeno a je funkční.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Mateřská škola pavilónového typu je umístěna v klidné části města. Je obklopena upravenou zahradou se zahradním vybavením, o které se starají také rodiče. Údržba je náročná, některé zařízení již dosluhuje. Vedení školy má zpracovány požadavky ke zlepšení stavu vybavení zahrady i interiéru.

Pro účely mateřské školy jsou využívány dva pavilony. Všechny prostory jsou vkusně a nápaditě vyzdobené a upravené. Informace o dění ve škole i celém waldorfském hnutí pro rodiče i širší veřejnost jsou vyvěšeny ve vstupní hale na přehledných panelech.

Nábytek ve třídách je většinou původní, 30 let starý. Další zařizovací předměty a pomůcky odpovídají záměrům waldorfské pedagogiky (přírodní materiál, nehotové – variabilní předměty, voskové pastely, přírodní akvarelové barvy...). Dřevěné dětské stoly jsou sestaveny do různých prostorových útvarů. V obou třídách je však výška stolů a židlí jednotná a nezohledňuje rozdílný vzrůst předškolních dětí. Útulně působí dětské koutky, zařízené hračkami ze dřeva. Textilní doplňky, záclony a závěsy, použité v různých částech budovy, svými pastelovými barvami oživují estetické prostředí. Běžně jsou ve třídách využívány kuchyňské linky se zabudovanou pečicí troubou a sporákem a v opačné části pracovní ponky – v souladu se směřováním waldorfské pedagogiky ke konkrétnímu prožívání každodenních činností. Velmi příjemně působí upravené stálé ložnice, kde má každé dítě své lůžko.

K pohybovým aktivitám jsou využívány prostory tříd, jejich běžné zařízení a především je pohyb směřován do volné přírody a na školní zahradu.

Bohatě vybavenou školní knihovnu odbornou pedagogickou i anthroposofickou literaturou běžně využívají i rodiče. Dětská literatura obsahuje především klasické pohádky. Například autorů K. J. Erbena, bratří Grimmů apod. S filosofií školy koresponduje také vybavenost audiovizuální a výpočetní technikou, kterou využívají pouze zaměstnanci ke své administrativní práci.

Prostory, jejich způsob vybavení a zařízení pomůckami i jejich estetická úprava odpovídá zaměření školy a podporuje specifický výchovně-vzdělávací program waldorfské pedagogiky. Starší nábytek, některé vnitřní zařízení a zařizovací prvky na školní zahradě vyžadují inovaci.

Materiálně-technické podmínky jsou velmi dobré.

VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Koncepce waldorfské mateřské školy vychází z antroposofické znalosti vývoje člověka s jeho vývojovými potřebami. Zohledňuje skutečnost, že každý člověk (tedy i malé dítě) prochází jednotlivými fázemi osobitým způsobem. Postoji dítěte, které v tomto věkovém období zcela napodobuje své okolí, podřizuje konkrétní činnosti, naplánované s ohledem na rozvoj v oblasti kognitivní, citové i postojové. Staví na osobnosti pedagoga, který sám utváří metodu výchovy v každém jednotlivém okamžiku právě se znalostí všech zákonitostí dětského vývoje. Program je zpracován v souladu se schváleným „Rámcovým programem pro předškolní vzdělávání“ čj.: 14 132/01-22.

Vzdělávací program je realizován v souladu s obecnými cíli předškolní výchovy a zohledňuje deklarovaný alternativní pedagogický směr.

Ve třídách je vedena povinná dokumentace, zaznamenávající docházku dětí a průběh denních činností. Individuální záznamy o dětech jsou kvalitní a učitelky je využívají při plánování individuální práce s dětmi. Dokumentace o zařazení dítěte s postižením obsahuje všechny náležitosti podle pokynu k integraci. Dohody o odvádění dětí jsou sepsány rodiči na začátku školního roku.

Povinná dokumentace je vedena řádně a v souladu s právními předpisy.

Kontrola vzdělávacího programu je pravidelná, účastní se jí všechny učitelky. Při konferencích jsou významné problémy diskutovány. Z hospitací vyplynul u navštívených pedagogů jednotný pohled na realizaci waldorfské pedagogiky.

Způsob zpětné vazby, vlastní kontroly výchovných postupů a individuálních přístupů je příkladný.

Organizace provozu směrem k dětem zohledňuje podmínku rovnováhy mezi volnou hrou a činnostmi řízenou zvenčí. Zajímavě působí každodenní pohádka před obědem, vždy stejná se opakuje delší dobu. Den má stanovený řád a děti již tento rytmus znají. Stejně tak je pravidelně rytmicky utvářen týdenní program a běh roku s pravidelnými ročními slavnostmi (Michaelská doba, Adventní a Vánoční, Velikonoční a Jánská). Organizace se zdá být pevná, ale jen do té míry, aby bylo splněno dětské očekávání. Učitelky průběžně reagovaly na aktuální podněty a události. Obě skupiny dětí jsou heterogenní. Starší děti mají od pololetí náročnější program a je respektována individuální potřeba odpočinku.

Organizace provozu je vynikající.

K autoevaluaci školy využívají učitelé zpětnou vazbu od učitelů ze základních škol i názory rodičů, které dokážou respektovat. Časté jsou i společné diskuse s pedagogy z dalších waldorfských mateřských škol o aktuálních výchovných aspektech.

Sebehodnocení pedagogického procesu je pravidelné a je využíváno pro další rozvoj školy.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY

OPZ pedagogických pracovníků

Hospitace proběhly v dopoledních činnostech u tří pedagogických pracovníků, všechny měly středoškolské vzdělání. Dvě absolvovaly jinou přípravu než pro mateřskou školu, jejich postoje a připravenost zcela odpovídala potřebám předškolních dětí a záměru školy.

Pedagogičtí pracovníci byli vždy velmi dobře připraveni na práci s dětmi. Jiný typ odborného vzdělání neovlivnil jejich kvalitu práce.

Spontánní a řízené činnosti

Kreativní přístup pedagogů a podnětné prostředí mateřské školy podporuje dětskou samostatnost a spontaneitu. Děti využívaly množství variabilních předmětů – paravány, velké stavebnice, přírodniny, bavlněné a vlněné textilie, samostatně s nimi manipulovaly. Starší děti dokázaly rozehrát náročné námětové hry, vycházející z jejich osobních zážitků. Při hrách se vytvářely kooperující skupinky, děti vyhledávaly své kamarády a vzájemná komunikace byla velmi živá. Spolupráce dětí nebyla v obou třídách stejně častá. Učitelky dětem do her nezasahovaly, taktně a s porozuměním vždy vyhověly dětským potřebám a žádostem o pomoc. Postoj učitelek vyjadřoval důvěru v jednotlivé dítě a byla tak podporována dětská sebejistota a sebedůvěra. Děti se projevovaly samostatně, uměly si vybrat hračky i vhodné doplňky, zvolit si kamarády. Učitelky jim byly příkladem v konkrétních činnostech, samy měly vždy naplánovanou práci a děti jim pomáhaly (při krájení ovoce, chystání surovin k pečení kynutého pečiva, šití skřítek apod.). Tím získávaly vlastní zkušenost, učily se manipulaci s nástroji, pracovním postupům, získávaly povědomí o vlastnostech surovin a materiálů, poznávaly množství, poměry větší či menší. V průběhu her děti využívaly i další nabídky - dokončovaly výtvarné práce, kreslily a vystříhovaly lampióny.

Děti byly vedeny k samostatnosti a k péči o osobní hygienu. Úklid hraček byl důsledný, aktivizace dětí spočívala v jemném impulsu charakteristické písně. V jedné ze tříd odcházely děti ke svačině od her a společný úklid, do kterého se později zapojily všechny, zahájily až po jídle. Tento způsob využívá vlastnosti předškolního dítěte – žít v daném okamžiku. S odstupem času nevznikal problém sklidit všechny hračky.

Řízené činnosti měly charakter týdenních činností (malování, pečení) a komunitního kruhu s jazykovými, pohybovými, sluchovými i hmatovými hrami. Významné místo zaujímaly prstové hry, napodobování pohybů v doprovodu říkadel a jednoduchých melodií. Tímto promyšleným způsobem předchází učitelky řečovým problémům a dalšími cvičeními působí záměrně na rozvoj řeči.

Děti byly navzájem komunikativní, obracely se s důvěrou i na učitelky a dovedly vyjádřit svá přání. Atmosféra ve třídách byla příjemná, klidná. Učitelky děti hodnotily průběžně pochvalou, vždy konkrétně a ve vztahu k aktuální činnosti. Nároky na děti byly diferencovány, učitelky dokázaly aplikovat znalost jejich individuálních schopností.

Přestože v programu dne není plánováno cvičení jako samostatná řízená činnost, měly děti dostatek spontánního pohybu a průběžně byly zařazovány pohybové aktivity.

Pro spontánní činnosti jsou v mateřské škole velmi příznivé podmínky. Množství variabilních hraček a pomůcek napomáhalo dětem rozvíjet jejich kreativní hry. Působení učitelek s respektováním osobnosti jednotlivých dětí vytváří předpoklad pro jejich spokojené prožívání. Aplikace metody výchovy waldorfské pedagogiky byla založená na svobodném projevu dítěte a především na nápodobě.

Spontánní činnosti měly vynikající úroveň.

Řízené činnosti byly učitelkami pečlivě připravené, měly vynikající úroveň. Byly akceptovány osobnostní rozdíly mezi dětmi a respektovány jejich schopnosti i různé pracovní tempo. Všechny děti měly dostatečný prostor k verbálním projevům. Činnosti byly v průběhu dopoledne v pestré nabídce, řízené aktivity byly realizovány frontálně. Výrazným rysem jsou nenásilné přechody mezi činnostmi.

Průběhové výsledky výchovně-vzdělávací činnosti

Pohybový rozvoj dětí není záměrně organizovaný, děti však byly pohybově aktivní. Záměrně je rozvíjena jemná motorika, děti byly velmi zručné.

Při denních činnostech i v sebeobsluze jsou starší děti samostatné.

Vzájemná komunikace mezi dětmi a učitelkami byla častá, založená na důvěře. Starší děti měly již vypěstované zdvořilostní návyky.

Způsob „vedení“ dětí především nápodobou se projevil v ochotě spolupracovat, aktivně a dobrovolně se podílet na společných činnostech.

Vyšší úroveň představitosti a fantazie byla patrná při námětových a spontánních hrách.

Průběh a výsledky sledované výchovně-vzdělávací činnosti byly vynikající.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Údaje uvedené ve zřizovací listině waldorfské mateřské školy jsou v souladu s údaji v zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení.

Waldorfská mateřská škola je v místě výraznou alternativou, kterou rodiče vyhledávají. Návaznost na tento typ vzdělávání mají děti v Základní škole waldorfské v Semilech.

Pro veřejnost škola organizuje různé semináře, setkávání s rodiči a odborníky. Je úzce propojena s ostatními waldorfskými mateřskými školami v České republice a učitelky se aktivně podílejí na propagaci a realizaci zdravé výživy.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Zřizovací listina ze dne 24. 10. 2002, č.j. ŠKO/161/53.1/02, kterou vydalo Město Turnov
2. Rozhodnutí o změně zařazení školy do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení ze dne 24. 1. 2003, č.j. OŠM-042/03-RZS, které vydal Krajský úřad Libereckého kraje, odbor školství a mládeže
3. Plán školy, koncepce výchovně-vzdělávací práce pro školní rok 2003/2004
4. Organizační plán pro školní rok 2003/2004
5. Přehledy výchovné práce z obou tříd pro školní rok 2003/2004
6. Evidence docházky dětí v obou třídách pro školní rok 2003/2004
7. Evidenční listy dětí pro školní rok 2003/2004
8. Záznamy o dětech docházejících ve školním roce 2003/2004
9. Dokumentace k integraci zdravotně postiženého dítěte pro školní rok 2003/2004
10. Záznamy z hospitací a kontrol ve školním roce 2003/2004
11. Personální dokumentace pedagogických pracovníků (pracovní smlouvy, doklady o vzdělání)

ZÁVĚR

Mateřská škola nabízí alternativní výchovně-vzdělávací program, který umožňuje naplnit právo rodičů na volbu způsobu vzdělávání pro své dítě. Významné je, že děti mohou dále navštěvovat waldorfskou základní školu v Semilech.

Waldorfský vzdělávací program je personálně výborně zajištěn, mateřská škola získala mezinárodní statut a je v kontaktu s ostatními waldorfskými školami v České republice.

Materiální podmínky podporují koncepci školy. Ve spolupráci se zřizovatelem pokračuje vedení školy na inovaci interiéru i školní zahrady. Orientace na přírodní materiály, využívané pracovní kouty a další vybavení tříd podporuje přirozené učení dětí a vytváří pozitivní vztah k práci a životnímu prostředí.

Pedagogové v mateřské škole mají společný pohled na realizaci waldorfské pedagogiky. Cení si spolupráce rodičů, ke kterým mají důvěru. V obou třídách vytvářejí učitelky spolu s ostatními zaměstnanci školy podnětné prostředí, ve kterém se mohou děti realizovat, získávat přirozeným způsobem nové zkušenosti a sociální kontakty bez předčasné intelektualizace. Výrazným rysem je vedení k samostatnosti a posilování sebedůvěry.

Od poslední inspekce v roce 1998 získala škola právní subjektivitu, proměnilo se personální obsazení a nastoupila nová ředitelka.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu **Titul, jméno a příjmení** **Podpis**

Vedoucí týmu Bc. Růžena Janatová v.r.

Další zaměstnanci ČŠI Jindřich Novotný
kontrolní pracovníci Jana Čermáková

V Semilech dne 21. prosince 2003

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 14. 1. 2004

Razítko

Ředitelka školy, nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Hana Lamačová

Lamačová Hana v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekce do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Ke Stadionu 183, 513 01 Semily. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Hodnotící stupnice:

Stupeň
Vynikající
Velmi dobrý
Dobrý
Vyhovující
Nevyhovující

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad – odbor školství	2. 2. 2004	H5-1014/04-1075
Zřizovatel	2. 2. 2004	H5-1013/04-1075

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
--	--	Připomínky nebyly podány.